

Received	Reviewed	Published	Doi Number
30.05.2018	09.06.2018	30.06.2018	10.18298/ijlet.3016

Viewpoints of Foreign Language Teaching at Early Childhood Period (Antalya Case)

Zeliha YAZICI¹ & Binnur GENÇ İLTER²

ABSTRACT

Foreign Language Teaching at early childhood period has been of great importance recently. Foreign language teachers, linguists and preschool teachers have claimed different ideas on this topic. Foreign language teachers have explained that foreign language teaching at early childhood period helps children improve both their cognitive and linguistics development. Preschool teacher candidates share the same ideas with foreign language teachers. English Language Teacher candidates did not have the same ideas with both of the groups. In this study, English language teacher candidates', preschool teacher candidates' and teachers' working as a language teacher at kindergartens ideas on language learning at early childhood period were examined. In this qualitative study, focus group design was used. 10 participants from each group joined in this research and the gathered data were analysed by Nvivo 10. The results have revealed that both preschool teacher candidates and preschool teachers think that foreign language learning at early childhood is important but English language teacher candidates stated that children can start foreign language learning when they have completed their mother tongue acquisition process. English Language teacher candidates have more conscious knowledge than preschool teacher candidates and preschool teachers. This is because English language teacher candidates have knowledge about child language learning and language acquisition in detail.

Key Words: Language teaching, foreign Language Teaching, foreign language teaching at preschool..

Erken Çocuklukta Yabancı Dil Eğitime Bakış (Antalya Örneği)

ÖZET

Erken çocuklukta yabancı dil öğretimi ülkemizde son zamanlarda en çok tartışılan konulardan birisidir. Bu konuda yabancı dil öğretmenleri, dilbilimciler ve okul öncesi öğretmenleri farklı görüşler bildirmektedirler. Yabancı dil öğretmenlerinin çoğu erken çocuklukta yabancı dil öğretiminin çocuğun hem bilişsel hem de dilsel gelişimine olumlu katkıda bulunacağını belirtmektedir. Okul öncesi öğretmen adayları bu konuda yabancı dil öğretmenleri ile aynı görüşü paylaşmaktadır. Erken yaşta yabancı dil öğretimi üzerine eğitim almış İngiliz Dili Eğitimi Öğretmen adayları ise her iki gruptan farklı düşünmektedirler. Bu çalışmada İngiliz Dili Eğitimi, Okul Öncesi Eğitimi öğretmen adaylarıyla anaokullarında İngilizce öğretmenliği görevi yapan eğitimcilerin erken çocuklukta yabancı dil öğretimine ilişkin görüşleri değerlendirilmiştir. Nitel araştırma deseni kullanılarak yapılan çalışmanın verileri odak grup görüşmelerle toplanılmıştır. Araştırmaya her gruptan 10 katılımcı olmak üzere toplam 30 katılımcı dâhil edilmiştir. Veriler Nvivo 10 programı ile değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda okul öncesi öğretmen eğitimi öğretmen adayları ile yabancı dil öğretimi görevi üstlenen katılımcıların çocukların daha erken yaşta yabancı dil öğretimine başlamaları gerektiğine dikkat çekerken, İngilizce eğitimi öğretmen adaylarının anadili eğitimi edinildikten sonra yabancı dil öğretimine başlanması gerektiğini vurguladıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Dil öğretimi, yabancı dil öğretimi, okul öncesinde yabancı dil eğitimi.

¹ Doç. Dr. Akdeniz Üniversitesi/Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, zyazici06@gmail.com

² Doç. Dr. Akdeniz Üniversitesi/Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalı, bgilter@gmail.com

1. Giriş

Modern çağın gereği teknoloji ile gelişen iletişim ağları, sosyal yaşamın birçok alanında farklı kültür ve farklı dillere sahip bireyleri bir araya getirerek kültürlerarası etkileşimi artırmaktadır. Bu durum özellikle yetişkin yaşamında iki ya da daha fazla dilin etkin bir şekilde kullanımının toplumsal ve ekonomik yararlar getireceği inancının artmasına zemin hazırlamış ve gelişmiş ya da gelişmekte olan tüm toplumlarda anadilinden farklı en az bir yabancı dilin öğrenilmesini gerekli kılmıştır. Aslında yabancı dil öğrenimi ya da öğretimi yüzyıllardır batıda ve doğuda tartışılmalı bir konu olmuştur. Özüdoğru ve Delman (2014)'in aktarımına göre doğuda 1070'lerde dahi yabancı dil öğretimine ilişkin çalışmalara rastlanmaktadır. Örneğin o günkü doğuda Arap toplumlarına yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi için Kaşgarlı Mahmud'un 1072-1073 yıllarında yazdığı muhteşem eseri "Divan-ü Lügat-it Türk" hazırlanmıştır. Batıda eğitim reformları kapsamında değerlendirilen Comenius'un 1657 yılında yazdığı öğretim yöntemlerini içeren eseri "Büyük Didaktica" da 8-12 yaş arası çocuklara anadilleri dışında komşu bir halk dilinin daha öğretilmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır.

Görüldüğü gibi neredeyse bin yıldır yabancı dil öğretimi üzerinde tartışılmış ve hala da tartışılmaya devam edilmektedir. Alan yazın incelendiğinde yabancı dil öğretimine ilişkin çalışmaların daha çok batı kaynaklı olduğu görülmektedir. Özellikle İngilizcenin yabancı dil olarak öğretimi üzerinde pek çok çalışma yapıldığı dikkat çekmektedir. Bu çalışmalarda da daha çok yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntemler üzerine odaklanılmıştır. Kısa bir tarihten bahsetmek gerekirse 1800'lü yıllardan, 1940'lı yıllara kadar İngilizcenin yabancı dil olarak öğretiminde Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi üzerine yoğunlaşıldığı görülmektedir. Belirtilen yıllarda yabancı dil öğrenmenin ve kullanmanın tek yolunun, sözcük öğrenme olduğu düşünülerek hedef dildeki sözcüklerin öğrenilmesi ve bu sözcüklerin anadildeki karşılıklarının bilinmesinin, yabancı dilin öğretiminde yeterli olacağı varsayılmıştır. 1940'lı yıllardan sonra sözcük öğretiminin sanıldığı kadar basit olmadığı ve doğal konuşma üretiminin ve konuşulanları anlama becerisinin oluşmasında zorluklar yaşandığı fark edilmiştir (Richards ve Rodgers, 2001). Fries'in (1945) "İngilizcenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi" adlı eserinde yabancı dil öğretiminde başlangıç noktasının dilbilgisi olduğu vurgulanarak, davranışçı yaklaşımla dil öğrenmenin bir çeşit alışkanlık oluşturmaktan ibaret olduğu iddia edilmiştir (Özüdoğru ve Delman, 2014; Myles, 2010; Howatt ve Widdowson, 2004; Celce-Murcia, 2001). 1950'li yıllarda, yabancı dil öğretmenleri dil öğretiminde zamanlarının büyük bir kısmını sözcük öğretimi yerine, dilbilgisi yapılarının öğretilmesine ayırmışlardır (Allen, 1983). 1960'lı yıllarda birçok Avrupa ülkesinde Dilbilgisi-Çeviri Yöntemine karşı eleştiriler ve reform hareketleri artmaya başlamıştır. Bu yıllarda uzmanlar, anadili ediniminde gözlenen, doğal öğrenme prensiplerine dikkat çekmişlerdir. 1967' de sinirbilimci Lenneberg'in *Kritik Dönem Varsayımı* yabancı dil öğretimine yönelik çalışmalara bir nevi çağ atlatmıştır. Lenneberg, dil ve beyin ilişkisini incelediği çalışmalarında, beynin çocukluk döneminde daha esnek bir yapıya sahip olduğunu ve yaş ilerledikçe bu yapının esnekliğini kaybederek sert bir yapıya büründüğünü ileri sürmüştür. Ayrıca; sağ ve sol beyin yarım kürelerinin birbirlerinden daha bağımsız hale geldiğini belirten araştırmacı, dilin bebeklikten itibaren ilk on-on iki yıl içinde daha kolay öğrenileceğini; bu nedenle doğumdan ergenliğe kadar olan süreçte, ikinci dil öğretiminde de kritik dönem olacağını ifade etmiştir. Lenneberg 'in bu görüşünü geliştiren Krashen (1973) da kritik dönemde ikinci bir dilin kolaylıkla öğrenebildiği yaş için 5 yaşın uygun olduğunu belirtmiştir (Brown, 2007). Yine aynı yıllarda, Ervin-Tripp (1974), Milon (1974) ve Hansen-Bede (1975)'in yaptığı çalışmalarda da, çocukların anadil ve yabancı dili öğrenme stratejilerinin benzerlik gösterdiği savı ileri sürülmüştür. Biogram varsayımını geliştiren Bickerton (1984) da beyin ve sinir

sisteminin biyolojik olarak doğuştan anadilini öğrenmek için programlandığı savını ileri sürmüştür. Bickerton, çalışmalarında çocukların daha konuşmaya başlamadan önce dinleyerek kavrama becerisini geliştirdiğini ve bu beceriyle karmaşık söylemleri anlayabildiğini iddia etmiştir.

Bu ve benzeri çalışmalar sonucunda, yabancı dil öğretim sürecinde dil öğretim yöntemlerinden ziyade 1970'den günümüze kadar yabancı dil öğretimine başlama yaşına odaklanılmıştır. Böylece tüm dünyada yabancı dil öğretimine başlamada çocuğun yaşı ölçüt olarak kabul görmüştür. Birçok ülkede yabancı dil dersleri temel eğitim 3. sınıftan önce başlatılmıştır (Bekleyen, 2016). Türkiye'de de yabancı dil dersleri 2014 yılından itibaren resmi okullarda 2. sınıf müfredatlarında yer almıştır. Özel öğretim kurumlarında ise yabancı dil öğretim yaşı neredeyse 3 yaşa kadar indirilerek, okul öncesi eğitim programlarına dâhil edilmiştir. Her ne kadar erken çocukluk yılları tüm gelişim alanlarında olduğu gibi dil gelişimi ya da yabancı dil öğretiminde kritik dönem olarak görülse de çocukla yetişkini birbirinden ayıran birçok özellik mevcuttur. Scovel (1984)'in de belirttiği gibi doğumdan ergenliğe kadar olan bu kritik dönemin başlaması ile sonlanması arasındaki sürecin belirlenmesinde dikkatli olunması gerekmektedir. Lenneberg'in kuramında ifade ettiği kritik dönem, 0-12 yaş arası bireyde gelişimsel olarak bebeklik, çocukluk ve ön ergenlik olmak üzere birbirinden farklı üç gelişim evresini kapsamaktadır ve her bir evredeki çocuğun gelişimsel özellikleri de birbirinden oldukça farklıdır.

Doğumdan 5 yaşına kadar her çocuk çevresinde maruz kaldığı dili ya da dilleri öğrenebilme kapasitesine sahiptir. Bu durum her ne kadar dil öğretimi ile ilgilenen araştırmacılara ilham kaynağı olmuş olsa da çocuğun sosyal ortamı gereği doğumdan itibaren maruz kaldığı dil genelde anadildir. Anadil, doğumla beraber başlayan, çocuğun bilişsel becerilerinin gelişmesi ve sosyal etkileşimiyle edinilme süreci gelişen dildir. Anadilinin dinleme-anlama ve konuşma boyutunun gelişimi doğumdan itibaren yaklaşık olarak 5 yaşına kadar devam etmektedir. Yabancı dil ise genelde tek dilin hâkim olduğu ve desteklendiği toplumlarda, çocuğun yakın çevresinde yaygın olarak kullanılmayan ancak okulda ders olarak ya da uluslararası seyahat ve kültürler arası iletişimde öğrenilen ve çocuğun günlük yaşamında pratik yapma olanağı içermeyen dildir (Bekleyen, 2016; Özüdoğru ve Dilman, 2014). Bu nedenle çocukların anadilini edinimi ile bir yabancı dil öğrenmesi/öğretimi içerik bakımından oldukça farklıdır.

Dornyei (2009)'e göre anadil edinimi ve yabancı dil edinimi arasında farklılıklar bulunmaktadır. Anadil edinim sürecinde herhangi bir sağlık sorunu yoksa çocuk mutlaka dil edinimi gerçekleştirir. Yabancı dil ediniminde çocuk ne kadar iyi öğrenmek istese de arzu edilen seviyeye ulaşamayabilir. Çocuk anadilini edinirken dile ilişkin bilişsel bir bilgiye sahip değildir. Anadil bilişsel gelişimle birlikte edinilmektedir. Ancak çocuk yabancı dili edinirken anadilini temel almaktadır. Yabancı dili edinirken anadilindeki bilişsel bilgilerinden transfer yapar. Bu transfer, çocuğun yabancı dil edinimini kolaylaştırıcı bir etken olduğu kadar zorlaştırıcı bir etken de olabilir. Anadil edinim süreci çocuğun dünyayı keşfetme süreciyle beraber ilerlerken, yabancı dil ediniminde çocuk anadilini edinmiş ve düşünme ve problem çözme becerileriyle donatılmıştır. Anadil ediniminde çocuk dilsel girdileri anne-baba, bakıcı ya da çevresinden alırken, yabancı dil girdilerini yapay sosyal ortam olan sınıf ortamından almakta ve bu girdinin dilsel yarar sağlayacağı da net değildir. Anadil ediniminde otomatik bir süreç olduğundan güdülenmenin önemi yoktur. Ancak yabancı dil öğreniminde güdülenme çok önemli bir etkidir. Anadili çocukta kimlik ve bir topluluğa aidiyet duygusu sağlarken, yabancı dil yeni bir kimlik anlamına gelmektedir ve çocuğun bu yeni kimliği kabullenme zorunluluğu yoktur. Bunlara ek olarak anadil olgunlaşmaya paralel olarak bilinçli bir çaba

gerektirmeden örtük öğrenme şeklinde edinilirken, yabancı dil açık öğrenme şeklinde anadilden transfer edilerek öğrenilir. Sonuç olarak anadili edinen çocuk, karşılıklı etkileşimlerle doğal konuşma edinci geliştirirken, yabancı dili geri bildirim, yetenek, güdülenme ve eğitim aracılığıyla öğrenmektedir (Dornyei, 2009).

Bütün bu nedenlerden dolayı özellikle erken çocuklukta yabancı dil öğretimi yapılırken anadili eğitiminden farklı yol ve yöntemlere gereksinim olduğu oldukça açıktır. Başka bir ifadeyle çocuklar için yabancı dil öğretiminde hazırlanan yabancı dil programlarının içerikleri ve uygulayıcıların özellikleri, çocukların hazır bulunuşluk düzeyleri gibi durumlar son derece önemlidir. Özellikle çocuklara kısıtlı olanaklarla yabancı dil girdisini sağlayan öğretmenlerin yabancı dil öğretimi konusunda yeterli eğitim ve tecrübeye sahip olmaları, küçük çocukların pedagojik özelliklerine hâkim olmaları gerekmektedir. Bu nedenle erken çocukluk döneminde yabancı dil öğretimi ciddi olarak ele alınması gereken bir süreçtir. Erken çocuklukta yabancı dil öğretimi için hazırlanan programlarda planlama aşamasından başlayarak çocukların gelişimsel özellikleri ve bu özelliklere uygun pedagojik yöntemlerin dikkate alınması gerekmektedir. Çocuklar yetişkinlere göre daha enerjik ve hareketli oldukları için sınıf ortamında uzun süre dinleme gerektiren etkinlikler hareketli oyunlar aracılığıyla verilmelidir (örneğin; hareketlerle canlandırmaların yapıldığı öykü anlatımı uygun olabilir). Bu yaş çocuklarının dikkat süreleri kısa olduğundan planlanan etkinliklerin kısa süreli olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Erken çocukluk döneminde çocukların doğal merakları vardır. Öğretmen çocukların bu doğal merakından yola çıkarak çocukların ilgisini canlı tutacak etkinlikler kullanmalıdır (örneğin, çocukların görmedikleri bir resme merakları uyandırılıp tahmin etmeleri sağlanabilir. Ya da oyuna merakları uyandırılıp ilgileri çekilebilir). Çocukların hayal dünyaları çok geniş olduğundan etkinlik süreleri de ona göre ayarlanmalıdır. Bunlara ek olarak erken çocukluk dönemindeki çocukların renkli ortamlardan hoşlandığı, davranışları kontrol etme konusunda henüz olgunlaşmadıkları göz önünde bulundurulmalıdır. Bu yaş çocukları için dünyayı anlamlaştırmanın yolu oyun olduğu için, dili anlamlaştırmanın da oyun yoluyla gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Bütün bu stratejilere ek olarak Comenius'un Büyük Didaktika eserinde ifade ettiği gibi öğretim ve eğitim etkinliklerinde çocuklarda ciddi sevgi ve istek uyandırılması yabancı dil öğretiminde de geçerlidir. Ayrıca çocukların yaşlarına göre anlayabilecekleri temaların özenle seçilmesi ve öğretmenlerin bütün çocukların öğrenme biçimlerini anlayabilmeleri gerekir. Bu demektir ki yabancı dil öğretmenleri de özenle yetiştirilmeli ve çocuk psikolojisinden anlamalıdır.

İlter ve Er (2007), okul öncesi öğretmenlerinin yabancı dil öğretimini şarkılarla, oyunlarla vermeleri gerektiğini böylece çocukların zihin- dil gelişiminin daha hızlı olacağına vurgu yapmışlardır. Halliwell (1993) in belirttiği gibi erken çocukluk döneminde önemli olan çocukların yabancı dile maruz kalmaları ve bunu oyun, şarkı ve tekerlemelerle edinmeleridir. Brewster, Ellis ve Girard (2004) da tekerlemeler, oyunlar, kısa hikâyelerle erken yaşta çocukların yabancı dil eğitimine hazırlanabileceklerini belirtmektedirler. Çakıcı (2010) da yaptığı araştırmasında şarkı, drama ve sanatsal etkinliklerle yapılan dil eğitiminin çocuklar için daha yararlı olacağını söylemektedir. Erken çocuklukta yabancı dil öğretimine ilişkin yapılan benzer çalışmalarda aynı vurguların yapıldığı ancak bazı kaygılara da dikkat çekildiği görülmüştür. Örneğin, Oğuzkan ve Oral (1989) iyi bir anadil ediniminin yabancı dil eğitimine katkı sağlayacağını bu yüzden de 1-4 yaş arası anadil ediniminden sonra yabancı dil eğitiminin yararlı olabileceğini belirtmişlerdir. Kotil (2002) de iyi bir anadili eğitimi

alan çocuğun bunu yabancı dile daha rahat aktarabildiğini belirtmektedir. Sevinç (2003) çocukların anadili edinimini tamamladıkları yaşlardan yani yaklaşık 4-5 yaşından sonra yabancı dil eğitimine başlamaları gerektiğini vurgulamaktadır.

Son yıllarda ülkemizde sayıları binleri aşan okul öncesi eğitim kurumları, sundukları Türkçe-İngilizce iki dilli eğitim programlarıyla yabancı dil öğretimi konusunda birbirleriyle kıyasıya rekabet etmektedir. Yabancı dil öğretim politikalarının yanı sıra dilbilimcilerin ve eğitim bilimcilerin ortaya koyduğu araştırmalar yabancı dil öğretiminin erken yaşlarda desteklenmeye başlanması gerektiğini vurgulasa da, ülkemizde uygulanmakta olan yabancı dil öğretiminin çocuk psikolojisi ve eğitim pedagojisi açısından uygun yapıp yapılmadığı tartışılması gereken önemli bir durumdur. Bu nedenle bu çalışmada erken yaşta yabancı dil öğretiminde öncelikle deneyimli olan yabancı dil öğretmenleri ve henüz deneyime sahip olmayan ancak sahaya çıktıklarında karşılaşacakları bu duruma ilişkin, okul öncesi eğitimi ve İngiliz dili eğitimi öğretmen adaylarının görüşleri karşılaştırılarak tartışılmıştır. Bu bağlamda araştırmanın temel amacı; okul öncesi eğitim kurumlarında yabancı dil öğretmeni görevini üstlenen eğitimciler ile okul öncesi ve İngilizce öğretmen adaylarının erken çocukluk döneminde yabancı dil öğretimine ilişkin görüşlerini incelemektir.

2. Yöntem

Çalışma nitel araştırma modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma modeli, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama tekniklerinin kullanılarak, doğal ortamda algıların ve olayların gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya konmasına olanak tanıyan araştırma modelidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

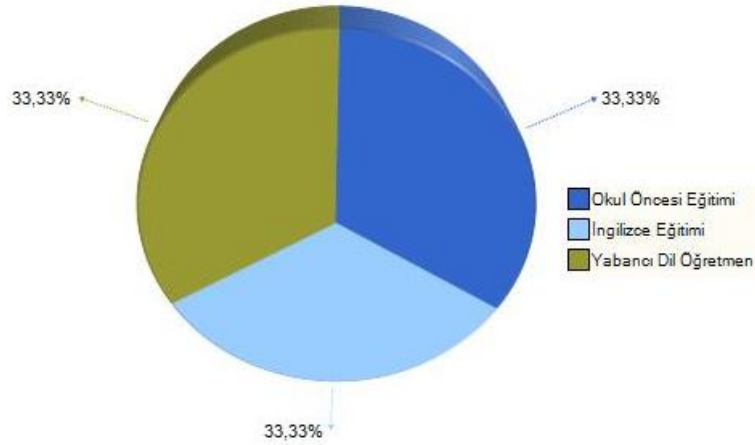
2.1. Katılımcılar

Bu araştırmanın çalışma grubu, gönüllülük esasına göre Okul Öncesi Eğitimi lisans programı son sınıfta öğrenim gören 10, İngiliz Dili Eğitimi lisans programı son sınıfta öğrenim gören 10 ve anaokullarında İngilizce öğretmenliği yapan 10 öğretmen olmak üzere toplam 30 katılımcıdan oluşmaktadır. Anaokullarında öğretmenlik yapan yabancı dil öğretmenlerinin 9 u üniversitelerin farklı bölümlerinden mezun olmuş, yabancı dil öğretimi hakkında fazla bir bilgiye sahip olmayan sadece yabancı dil konuşucusu olarak yabancı dil öğretmenliği yapan öğretmenlerdir. Katılımcılar alanlarına göre "A1...A10, B1...B10 ve C1...C10" şeklinde kodlanarak Tablo 1 de verilmiştir. Ayrıca katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bilgiler de Şekil 1 - Şekil 4 arasında sunulmuştur.

Tablo 1. Çalışma Grubu Kodlama Bilgileri

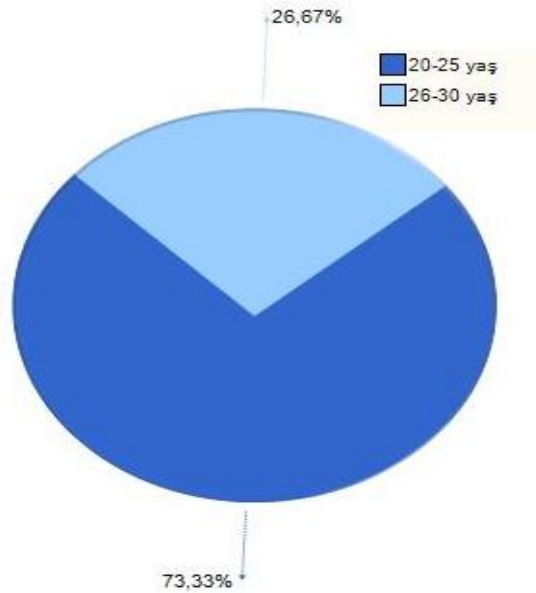
<i>Katılımcılar</i>	<i>Alanı</i>
A1... A10	Yabancı Dil Öğretmenleri (9 İng. Öğrt. Mezunu değil)(1 İng. Öğrt)
B2...B10	Okul Öncesi Eğitimi Öğretmen Adayları
C1... C10	İngiliz Dili Eğitimi Öğretmen Adayları

Bu bölümde katılımcıların bilimsel alanları, yaşları ve çalışma sürelerine göre dağılımları verilmiştir. Şekil 1’de görüldüğü gibi çalışma grubunun %33,3 ‘ünü Okul Öncesi Eğitimi öğretmen adayları, %33,3’ünü İngilizce Eğitimi öğretmen adayları ve %33,3’ünü de özel anaokullarında yabancı dil öğretmenliği yapan eğitimciler oluşturmaktadır.

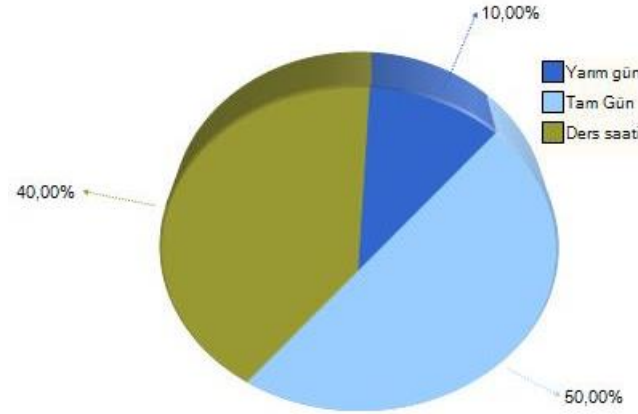
Şekil 1. Çalışma grubunun alanlarına göre dağılımı

Şekil 2’de ise katılımcıların yaşları yer almaktadır. Çalışmaya dâhil edilen katılımcıların %73,3’ü 20-25 yaş arasında, %26,7’i ise 26-30 yaş aralığındadır.

Şekil 2. Katılımcıların yaşları

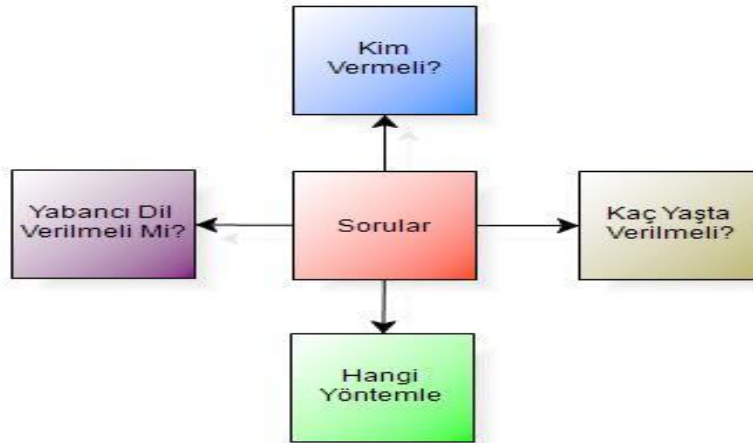
Şekil 3’de anaokullarında görev yapan öğretmenlerin çalışma süreleri verilmiştir. Şekilde de görüldüğü gibi yabancı dil öğretimi görevi üstlenen eğitimcilerin % 50,0 si tam gün, %10,0’u yarım gün ve %40,0’ı da yalnızca ders saati sürelerinde yabancı dil öğretimi gerçekleştirmektedir.

Şekil 3. Öğretmenlerin yabancı dil öğretim süreleri

2.2. Veri Toplama Yöntemi

Araştırma verilerini toplamak için nitel yöntemlerden odak görüşme yöntemi kullanılmıştır. Katılımcılarla yapılan odak grup görüşmelerinde 3 uzman tarafından görüş alınarak hazırlanan yarı yapılandırılmış sorular kullanılmıştır. Her bir katılımcı ile yaklaşık 30 dakika süren görüşmelerin ses kaydı alınmış ve kayıtlar yazılı metne dönüştürülerek, Nvivo10 programına aktarılmıştır. Odak görüşmede kullanılan temel görüşme soruları Model 1’de verilmiştir.

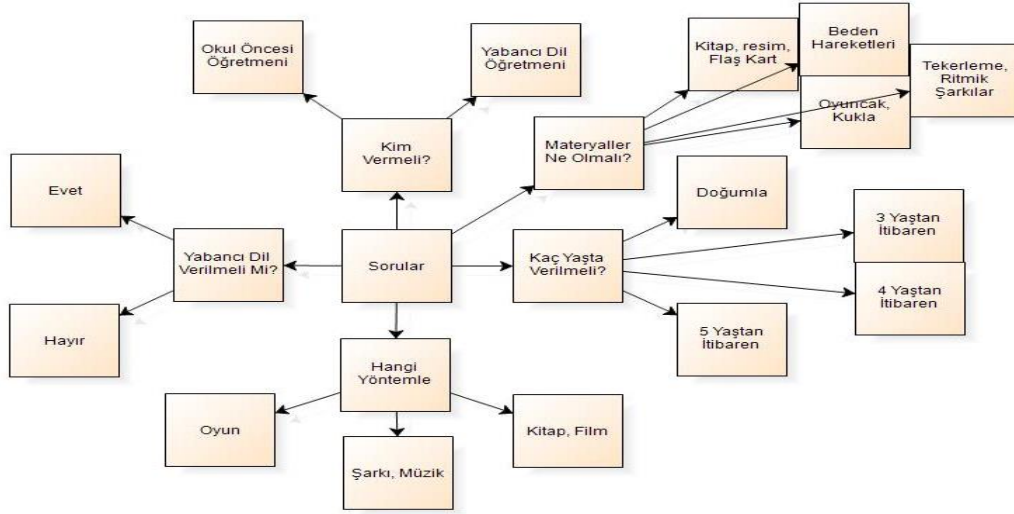

Model 1. Görüşme Soruları

2.3. Verilerin Analizi

Öğretmen ve öğretmen adaylarıyla yapılan odak görüşmeler deşifre edilerek yazılı metne dönüştürülmüştür. Toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmak amacıyla içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizi sözel, yazılı ya da diğer materyallerin içerdiği mesajı içerik açısından nesnel ve sistematik olarak sınıflandırma, sayılara dönüştürme ve çıkarımda bulunma yoluyla sosyal

gerçeği araştıran bir yaklaşımdır (Tavşancıl ve Aslan, 2001). Elde edilen metinler NVIVO 10.0 programına aktarılarak kodlar ve temalar oluşturulmuştur. Odak grup görüşmelerinin NVIVO 10.0 paket programı ile analizi sonucu oluşturulan temalar ve kodlar Model 2’de gösterilmiştir.

Model 2. Temalar ve Kodlamalar

Model 2’de erken yaşta yabancı dil öğretimine yönelik yabancı dil öğretmeni, okul öncesi öğretmen adayları ve İngilizce öğretmen adaylarının genel görüşleri yer almaktadır. Modelde yer alan görüşler “Erken çocuklukta yabancı dil öğretimine ilişkin görüşler” ve “Erken yaşta yabancı dil öğretiminde tercih edilen yöntemler” şeklinde iki farklı tema başlığı altında toplanmıştır.

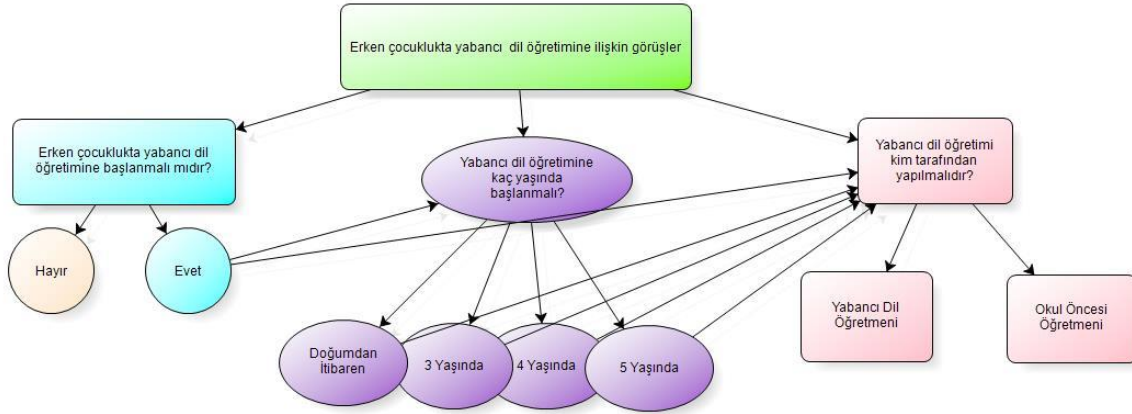
- Erken çocuklukta yabancı dil öğretimine ilişkin görüşler; bu tema için “Erken çocuklukta yabancı dil öğretimine başlanmalı mıdır? Neden? “Sizce hangi yaşta başlanmalı? Neden? “Sizce yabancı dil öğretimi kim tarafından yapılmalı? Neden?” sorularına verilen cevaplar kodlanarak oluşturulmuştur.
- Erken yaşta yabancı dil öğretiminde tercih edilen yöntemler; bu tema için “Erken çocukluk döneminde yabancı dil öğretiminde hangi yöntemler kullanılmalı? Neden?” ve “Ne tür destek materyaller tercih edilmeli? Neden?” sorularına verilen cevaplar kodlanarak oluşturulmuştur.

3. Bulgular

Bu bölümde kodlanan verilerden elde edilen bulgular “erken çocuklukta yabancı dil öğretimine ilişkin görüşler” ve “Erken yaşta yabancı dil öğretiminde tercih edilen yöntemler” şeklinde iki farklı başlık altında toplanmıştır. Her bir başlıktan oluşturulan tema ve tema içeriklerine ilişkin Modeller aşağıda sırasıyla sunulmuştur.

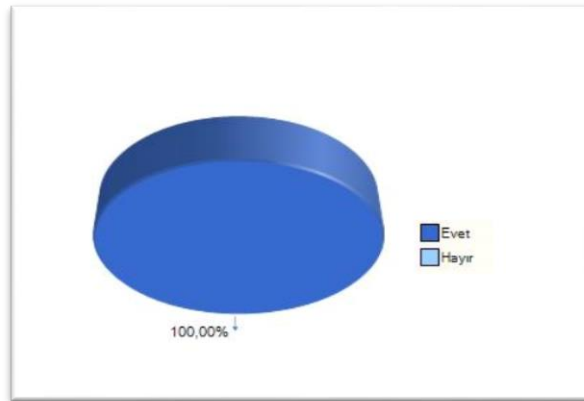
3.1. Erken çocuklukta yabancı dil öğretimine ilişkin görüşlere ilişkin bulgular;

Model 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Görüşler

Model 3' de "Erken çocukluk döneminde yabancı dil öğretimine başlanması konusundaki görüşleriniz nelerdir? Sizce yabancı dil öğretimi kim tarafında yapılmalıdır? Yabancı dil öğretimine kaç yaşında başlanmalıdır?" şeklinde üç temel soruya verilen cevaplar doğrultusunda oluşturulan *erken çocuklukta yabancı dil öğretimine ilişkin görüşler* tema içeriği görülmektedir. Katılımcıları yanıtları; 1. soru için "evet erken yaşta başlanmalıdır"; 2. Soru için "doğumdan itibaren, 3 yaşında, 4 yaşın sonunda ve 5 yaşın sonunda"; 3. soru içinde ise "yabancı dil öğretmeni tarafından verilmeli, okul öncesi öğretmeni tarafından verilmeli" şeklinde cevaplar verdikleri tespit edilmiştir. Her üç soruya verilen cevapların katılımcı gruplarına göre dağılımları Şekil 4 ve Şekil 5 de sunulmuştur.

Şekil 4'de görüldüğü gibi "Erken çocukluk döneminde yabancı dil eğitimi verilmesi konusundaki görüşleriniz nelerdir?" sorusuna bütün katılımcı gruplarının "Evet erken yaştan itibaren başlanmalıdır" görüşüne sahip oldukları tespit edilmiştir.

Şekil 4. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimine Başlanmalı Mıdır? sorusuna ilişkin görüşler

Bununla birlikte erken çocuklukta yabancı dil öğretimi ile ilgili öğretmen adayları ve yabancı dil öğretmenliği görevi yapan eğitimcilerin görüşlerinden doğrudan alınan ifadelerin her birinden bir örnek aşağıda sunulmuştur.

A8: “Evet erken dönemde başlanmalıdır. Ne kadar erken yaşta başlanırsa o kadar avantaj sağlanır. Bu yaşta çocukların zihni açıktır ve ne verilirse öğrenmeye daha yatkındır. O yüzden birden çok dili öğrenebilirler. Örnek vermek gerekirse sınıfımda bir öğrencim var. Çocuk İngilizce-Türkçe- Rusça her üçünü de konuşabiliyor. Bu yaşlarda çocuklar dilleri çok kolay ayırabiliyorlar, çok daha kısa sürede öğreniyorlar, dillerin telaffuzunu çok daha kolay çıkarabiliyorlar.

B6: “Evet, erken çocuklukta başlanmalıdır. Doğumdan itibaren birkaç dile maruz bırakılmasının önemine inanıyorum.”

C7: “Bence başlanmalıdır. Çocuklar erken yaşlarda yabancı bir dile maruz kalırsa o dili daha kolay konuşabiliyor ve daha akıcı ifade edebiliyor ayrıca farklı bir dilde konuşmak durumunda kaldığında kendine güvenleri oluyor. Ayrıca telaffuzları daha rahat öğrenebiliyorlar” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

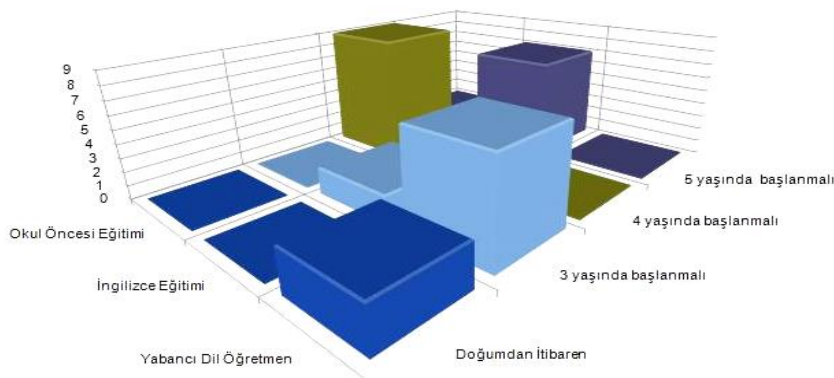
Erken çocuklukta yabancı dil öğretimi kim tarafından yapılmalı?” sorusuna yine bütün katılımcıların “yabancı dil öğretmeni tarafından yapılması gerektiği” yönünde görüşe sahip oldukları belirlenmiştir. Bu bulguya ilişkin katılımcıların doğrudan ifadelerinin her birinden bir örnek aşağıda verilmiştir.

A10: “İngilizce öğretmeni tarafından yapılmalıdır tabii de”

B10: “Yabancı dil öğretmeni bu işin uzmanlığını aldığı için onun tarafından yapılması daha uygundur.”

C10: “Yabancı dil öğretmeni. Alanında uzman olan o’dur” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Şekil 5’de katılımcıların yabancı dil öğretimine başlama yaşına ilişkin görüşleri yer almaktadır. Yabancı dil öğretimine kaç yaşında başlanmalıdır? Neden?” sorusuna katılımcıların “doğumdan 5 yaşına” kadar değişen yaş aralıklarında cevaplar verdiği görülmüştür.

Şekil 5. Yabancı dil öğretimine başlama yaşına ilişkin görüşler

Bu verilere göre okul öncesi öğretmen adaylarının çoğunluğunun 4 yaşında, İngilizce öğretmen adaylarının çoğunluğunun 5 yaşında, yabancı dil öğretmenlerinin ise doğumdan itibaren 3 yaşına

kadar yabancı dil öğretimine başlanması gerektiği görüşüne sahip oldukları görülmüştür. Bununla birlikte erken çocuklukta yabancı dil öğretimine başlama yaşı ve nedenine ilişkin olarak katılımcıların doğrudan ifadelerinin her birinden bir örnekler aşağıda verilmiştir.

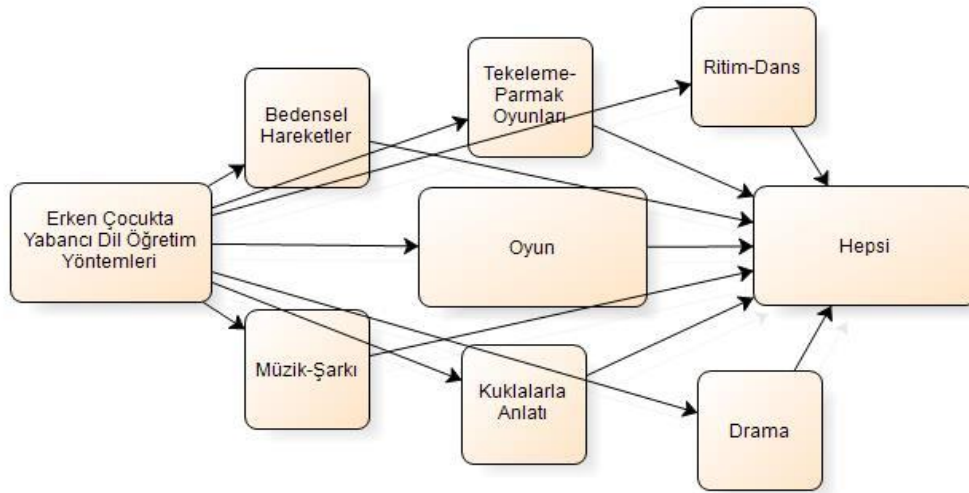
A6: “Anne karından itibaren başlanmalı. Eğer anne yabancı dil biliyorsa mutlaka konuşmalı, eğer dil bilmiyorsa bakıcı desteği gibi yardım alacaksa doğduğu andan itibaren konuşulursa daha etkili olacağını düşünüyorum. Ayrıca erken yaşta İngilizce eğitimine başlaması dilin aksanını daha doğru kazanmasına neden olmaktadır.”

B9: “4 yaşında başlanması uygun bence. Çünkü bu dönemde anadillerini öğrendikleri için ikinci bir dili daha kolay öğrenebilirler. Ayrıca anadillerinde kendilerini daha rahat ifade edebilecek pozisyonda olmasıyla beraber ikinci bir dili öğrenmeye yakınlığının biraz daha ileri boyutta olduğu zamanlardır diye düşünüyorum.”

C3: “5 yaşta başlanmalıdır. Anadilini öğrendikten sonra başlanması daha doğrudur. Erken yaşta İngilizce eğitimine başlaması dilin aksanını daha doğru kazanmasına neden olmaktadır. Ancak öncelikle anadilini öğrenmiş olmalıdır. Anadilini öğrenmeden başka bir dili öğrenmek zor gelecektir” şeklinde görüş bildirmişlerdir. Bu bulgulara göre bütün katılımcıların erken yaşta yabancı dil öğretimine başlanmasına gerekçe olarak duyarlı dönem/kritik yaş hipotezini benimsedikleri dikkati çekmektedir

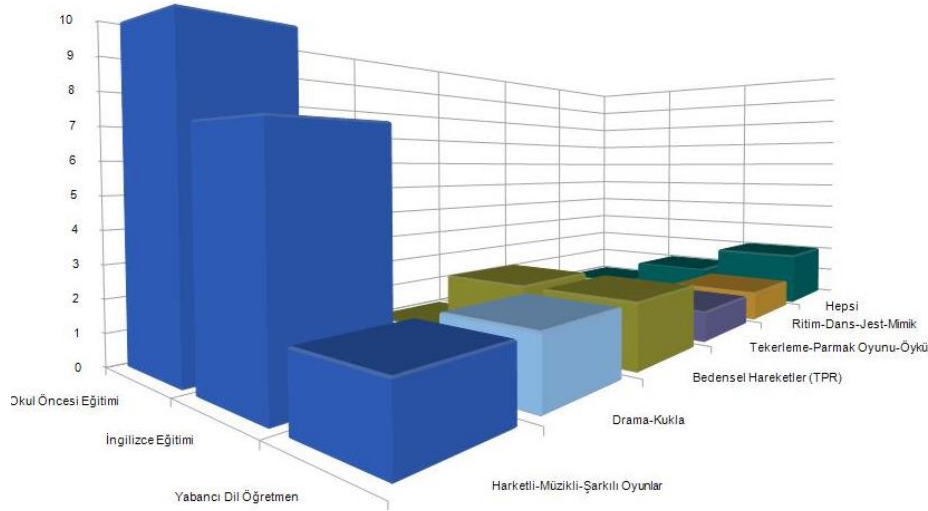
3.2. Erken çocuklukta yabancı dil öğretim yöntemlerine ilişkin bulgular;

Model 4’de erken çocuklukta yabancı dil öğretiminde tercih edilen yöntemlere ilişkin olarak verilen cevaplar görülmektedir. Buna göre katılımcıların yabancı dil öğretiminde “Oyun, bedensel hareket, tekerleme-parmak oyunu, ritim dans, müzik-şarkı, kuklalarla anlatı, drama” gibi yöntemlerin kullanılabileceğini ifade ettikleri belirlenmiştir.

Model 4. Erken Çocuklukta Yabancı Dil Öğretim Yöntemlerine Ait Model

“Erken çocukluk döneminde yabancı dil öğretiminde hangi yöntemleri tercih ediyorsunuz?” sorusuna verilen cevapların alanlara göre dağılımı Şekil 6’da yer almaktadır. Şekil 6’da görüldüğü gibi bütün katılımcıların yabancı dil öğretiminde öncelikli olarak “Hareketli-Müzikli-Şarkılı Oyunları” tercih ettikleri belirlenmiştir.

Şekil 6. Erken Çocuklukta Yabancı Dil Öğretiminde Tercih Edilen Yöntemler

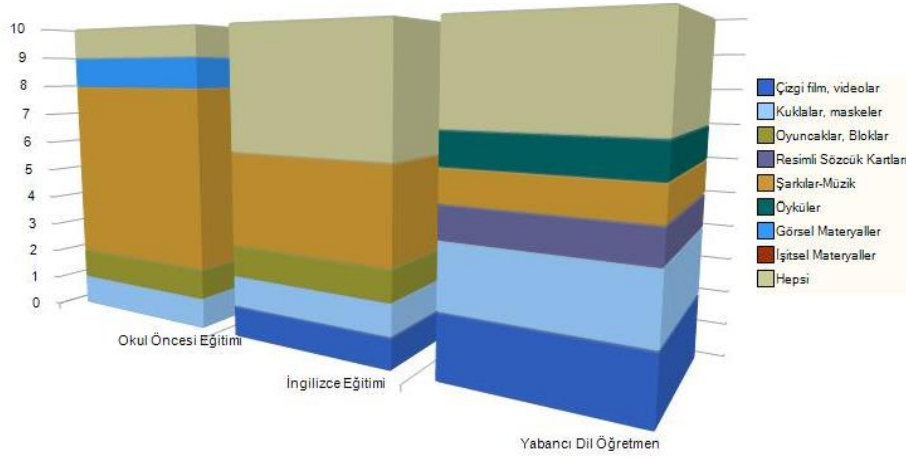
Grupların tercihleri karşılaştırıldığında okul öncesi öğretmen adaylarının “Hareketli-Müzikli-Şarkılı Oyunları”, İngilizce öğretmen adaylarının “Hareketli-Müzikli-Şarkılı Oyunlar ve Bedensel Hareketleri /Bütüncül fiziksel tepki yöntemi ve iletişimsel yöntemi” tercih ettikleri görülmüştür. Anaokullarında yabancı dil öğretmeni olarak çalışanların ise “Hareketli-Müzikli-Şarkılı Oyun ve Bedensel Hareketlere ek olarak Drama-Kukla, Tekerleme-Parmak Oyunu-Öykü, Ritim Dans-Jest Mimik” gibi bütün teknikleri kullanmayı tercih ettikleri belirlenmiştir. Bununla birlikte erken çocuklukta yabancı dil öğretiminde tercih ettikleri yöntemlere ilişkin olarak katılımcıların doğrudan ifadelerinin her birinden bir örnek aşağıda verilmiştir.

A5: “Drama, kuklayla anlatım, jest mimikler, müzik, oyun, ritim, dans gibi yöntemleri kullanıyorum. Oyun, drama, anlatım ve müzikleri daha çok kullanıyorum. Çocuklar bu tekniklerle daha çok keyif alarak öğreniyorlar. Anlatımla da bana cevap veremeseler de dinleme ile ilgili olumlu gelişmeler olduğunu düşünüyorum.”

B7: Çocuk oynayarak öğrendiği için basit oyunlar ve şarkılarla eğitim yapılmalı. Hayvanlar, nesnelere ve renkler gibi basit kavramları içeren hareketli-müzikli oyunlardan başlanmalıdır.

C9: Oyun, kuklalar, şarkılar, gibi birçok şey kullanılabilir. Bir yöntemden bahsetmek zor olsa da bence oyun en iyi yöntemdir. Oyun, hareket ve şarkıların kullanıldığı, kukla, oyuncak, resim, öykü kitapları gibi görsel materyallerin olduğu, yaratılan doğal ortamlarda öğretilir.” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Şekil 7’de erken çocukluk döneminde yabancı dil öğretimi yapılırken ne tür materyallerin tercih edildiğine dair bilgiler verilmiştir.

Şekil 7. Erken Çocuklukta Yabancı Dil Öğretiminde Tercih Edilen Materyaller

Katılımcılara sorulan “Yabancı dil öğretiminde ne tür materyaller kullanmayı tercih ediyorsunuz? Neden?” sorusuna verilen cevaplar Şekil 7’de gösterilmiştir. Buna göre erken çocuklukta yabancı dil öğretimi yapılırken “çizgi film-video, kukla-maske, oyuncaklar-bloklar, resimli sözcük kartları (flaş kart), şarkılar-müzik, öyküler gibi görsel ve işitsel materyallerin tercih edildiği belirlenmiştir. Grupların tercihleri karşılaştırıldığında okul öncesi öğretmen adaylarının çoğunlukla şarkılar, buna ek olarak kukla-maske, oyuncaklarla görsel materyalleri tercih ettikleri, İngilizce öğretmen adayları ve yabancı dil öğretmenlerinin çoğunlukla hepsini tercih ettikleri belirlenmiştir. Bununla birlikte erken çocuklukta yabancı dil öğretiminde kullandıkları materyallere ilişkin olarak katılımcıların doğrudan ifadelerinin her birinden bir örnek aşağıda verilmiştir.

A5: “Aslında her tür materyal kullanılmalı bence. Yani çocukların dikkatini çekebilecek resimler, oyuncaklar, öykü kitapları, videolar gibi her türlü materyal onların öğrenmesini kolaylaştırıyor. Yani nasıl diyeyim size kukla olsun, işte müzik aletleri, bloklar, kuklalar olsun, hani onlar için her şey İngilizceyi öğretebilecek materyallere girer. En çok kukla kullanıyorum. Eğitimi kuklayla beraber yapıyoruz. Çünkü hani hem eğleniyorlar hem öğreniyorlar. Onun dışında müzik aletleri çok fazla. Şarkı yapıyoruz sürekli. Şarkı üzerinden dans ediyoruz, dönüyoruz hareket ediyoruz yani oynuyoruz işte.”

B10: “Oyunlarda somut nesnelere yoluyla ya da görsel resimlere ihtiyaç olabilir.”

C1: Sınıf ortamı görsellerle desteklenebilir. Oyunlarda ve günlük etkinliklerde oyuncaklar, kuklalar, müzik aletleri ve flaş kartlardan yararlanılabilir” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

4. Tartışma ve Sonuç

Erken çocuklukta yabancı dil eğitiminin verilmesine ilişkin sahada deneyimli yabancı dil öğretmenleri ve henüz sahada deneyim edinmemiş okul öncesi ve İngilizce öğretmen adaylarının görüşlerini incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada, her üç katılımcı grubunun da erken yaşta yabancı dil öğretiminin verilmesini gerekli olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Yabancı dil eğitimine başlama yaşına ilişkin olarak her üç grupta farklı yaş aralığı ifade edilmiş olduğu görülse de bütün

katılımcıların bu görüşlerinin altında Lenneberg'in kritik dönem hipotezine ilişkin atıfta buldukları söylenebilir. Ancak, Scovel (1984)'in de belirttiği gibi doğumdan ergenliğe kadar olan bu kritik dönemin başlaması ile sonlanması arasındaki sürecin belirlenmesinde dikkatli olunması gerekmektedir. Çünkü Türkiye'de bu yaş çocukların bulunduğu ortamda tek dillilik söz konudur. Doğumdan itibaren çocuğun bilişsel becerilerinin gelişmesinde rol oynayan dil anadilidir. Anadilde dinleme-anlama ve konuşma boyutunun gelişiminin 5 yaşına kadar devam ettiği düşünüldüğünde bu çocuklar henüz anadil gelişimini tamamlama aşamasındadır. Bu çocuklar için yabancı dil, çocuğun yakın çevresinde yaygın olarak kullanılmayan yalnızca okulda öğretmen tarafından kullanılan ve çocuğun günlük yaşamında pratik yapma olanağı içermeyen dildir. Kara (2004)'ın çalışmasında vurguladığı gibi "çocuk için ana dilini edinmesi son derece karmaşık bir süreçtir. Bu süreçte çocuk, çok karmaşık simgesel bir dizgenin özümsemesi ve anlaşılmasıyla karşı karşıyadır. Bu nedenle ikinci bir simgesel dizgenin edinilmesi ancak birincinin edinilmesinden sonra yani dört-beş yaşından sonra gerçekleşebilir (s.307). Bu nedenle çocukların yabancı dil öğretimine başlanmadan önce anadil edinimini gerçekleştirmiş olması gerekmektedir. Çalışmaya dâhil edilen katılımcılardan yalnızca İngilizce öğretmen adaylarının bu görüşü savunduğu görülmüştür. İngiliz Dili Eğitimi programlarında dil edinimi, çocuklara yabancı dil öğretimi ve dil becerilerinin öğretimi gibi derslerin olması bu bölümdeki öğretmen adaylarında farklı bir bilinç oluşturmuş olabilir. Okul Öncesi öğretmenleri ve anaokullarında yabancı dil öğretmeni olarak çalışan katılımcılar ise bu eğitime sadece yabancı dil öğretiminin popülerliği açısından bakmış olabilirler. Oysa eğitim sistemi içinde yetiştirilen bireylerin niteliği büyük oranda öğretmenin niteliğine bağlıdır. Öğrencilerin nitelikleriyle öğretmenin nitelikleri özdeştir. Bu nedenle yabancı dil öğretiminin sahip olduğu nitelikler yabancı dil öğretiminin işleyişi ve çocuğun dil öğrenmede başarıya ulaşması için son derece önemli görülmelidir.

Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç, çocuklara yabancı dil öğretiminin yabancı dil öğretmenliği alanında yetişmiş uzmanlar tarafından verilmesi gerektiği görüşüdür. Her ne kadar bu görüş savunulmakta olsa da özellikle anaokullarında görev yapan öğretmenlerin erken çocukluk pedagoji bilgisine sahip olmadığı gibi yabancı dil öğretmenliği pedagojisine de sahip olmadığı tespit edilmiştir. Çalışmada Antalya örneğinde anaokullarında yabancı dil öğretimi yapan eğitimciler hedef alındığından, bu görevi üstlenen bireyler çalışmaya dâhil edilmiştir. Ancak 10 yabancı dil öğretmeninden yalnızca bir tanesi hariç hiç birinin yabancı dil öğretimi pedagojisine dahi sahip olmadığı dikkati çekmiştir. Bu bulgu anaokullarında yabancı dil öğretimi görevinin alanında uzman kişiler tarafından yapılmadığını göstermektedir. Anaokullarında yabancı dil öğretmenliği yapabilmek için yalnızca yabancı bir dilin konuşucusu olmanın yeterli sayılması da ayrı bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bütün bunlar ülkemizde erken çocukluk döneminde yabancı dil öğretiminin nasıl yapılması gerektiğine dair henüz bir bilincin gelişmemiş olduğunun en temel göstergesidir. Bu da bize özellikle erken çocuklukta yabancı dil öğretiminde yönetsel bir eksikliğin olduğunu göstermektedir. Şu an yabancı dille öğretim yapan anaokullarının felsefesinde her ne kadar erken dönemde duyarlılığın olduğu varsayılsa da bu duyarlılığın yalnızca kavramsal boyutta kaldığı görülmektedir, hatta bu da çocukların yabancı dile karşı farkındalık kazanmaktan ziyade olumsuz tutum geliştirmesine neden olabileceği kaygısını beraberinde getirmektedir.

Çalışma sonucunda ulaşılan bir diğer değerli bulgu da anaokullarında yabancı dil öğretmeni olarak çalışan dil öğreticilerinin, çocuklara yabancı dil öğretiminde kullanılacak yöntemler hakkında da fazla bilgi sahibi olmadıklarıdır. Bir dilin konuşucusu olmak ya da anadilinden farklı bir dili biliyor olmak dil öğretmek anlamına gelmemelidir. Alan dışından olup yabancı dil öğretmenliği yapan bu

öğretmenlerin özellikle çocuklara yabancı dil öğretiminde kullanılacak yöntemler konusunda daha dikkatli olmaları, alanda kullanılan yöntemlerle bilimsel bir yol izlenmeleri beklenmektedir. İngiliz Dili Eğitimi bölümü öğrencileri yabancı dil öğretim yaklaşım ve yöntemleri derslerini programları boyunca almaktadırlar bu yüzden çocuklara hangi yöntemlerle yabancı dil öğretimi yapılacağı konusunda da daha bilinçlidirler.

Sonuç olarak çocuklara yabancı dil öğretimi ülkemizde daha ciddi olarak ele alınmalıdır. Bu alanda öğretmenlik yapacak adayların hem pedagojik hem de dilsel açıdan donanımlı olması gerekir. Yabancı dili seven, yaratıcı, açık fikirli ve öğrenmeye açık çocukların yetiştirilmesinde dil eğitimi açısından daha dikkatli olunması gerekmektedir. Dil öğretmeyi dilin kurallarını bilmek, dil hakkında bilgi sahibi olmayı dil bilmekle eş gören bir yabancı dil öğretim anlayışından uzaklaşarak, yabancı dil öğretmeni yetiştirme ve temininde yapılan yanlışlıklar ve eksiklikleri giderme yolunun bulunması son derece acil bir noktadır. Erken çocuklukta yabancı dil öğretim sorunlarını çözebilmek için okul öncesi ve yabancı dil alanında akademik çalışmalar yapan üyelerden oluşan bir kurula ihtiyaç vardır. Oluşacak bu kurul, öncelikle genel bir amaç ve yabancı dil politikası belirleyerek farklı eğitim aşamalarında birbiri üzerine kurulu bütüncül bir yabancı dil eğitim sistemi oluşturabilir. Bu kurul, ülke genelinde çocuklara yabancı dil öğretmen yetiştirme sisteminden, yöntem, planlama, yabancı dil öğretim malzemeleri ve ölçme-değerlendirmeye kadar yabancı dil öğretimiyle ilgili her konuda danışmanlık görevi yapması bir çözüm olabilir. Ayrıca Eğitim Fakültelerinin okul öncesi anabilim dallarındaki öğretmen adaylarına çocuklara yabancı dil öğretimi, yöntem ve teknikleri üzerine dersler verilmesi bu alandaki sıkıntıları biraz da olsa azaltabilir. Ayrıca okul öncesi öğretmenlerine de belirli aralıklarla hizmet içi eğitimler verilerek öğretmenlerimizin çağdaş yöntem ve tekniklerle donanımının sağlanması da ikinci bir alternatif çözüm olabilir.

Kaynakça

- Allen, V. F. (1983). *Techniques in Teaching Vocabulary*. : New York: Oxford University Press.
- Bekleyen, N. (2016). *Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bickerton, D. (1984). The language bioprogram hypothesis, *Behavioral and Brain Sciences*, 7 (2), 173-221.
- Brewster, J., Ellis, G., & Girard, D. (2004). *The primary English teacher guide*. Harlow: Pearson Education Limited.
- Brown, H. D. (2007). *Principles of language learning and teaching*. New York: Longman.
- Çakıcı, D. (2010). Parents' and English language teachers' views about early foreign language education in Turkey. *Participatory Educational Research*. Vol: 1. Pp 33-42.
- Comenius, J. A. (1964). *Büyük Didaktika*, (Çev: Hasip Aytuna). Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Demirezen, M. (2003). Yabancı dil ve anadil öğreniminde kritik dönemler , *Dil Dergisi*. Sayı 118. TÖMER Ankara Üniversitesi.
- Dornyei, Z. (2013). *The Psychology of Second Language Acquisition-Oxford Applied Linguistics*. Oxford: Oxford University Press.
- Elliot, A.(1981). *Child language*. New York: University of Cambridge.
- Ervin-Tripp, S. M. (1974). Is second language learning like the first. *TESOL quarterly*, 111-127.

- Halliwell, S. (1993). *Teaching English in the Primary School*. London: Longman.
- Hansen-Bede, L. (1975). A child's creation of a second language. *Working Papers on Bilingualism*, 6, 103-126.
- Howatt, A. P. R. & Widdowson, H. G. (2004). *A history of ELT*. Oxford University Press.
- İlter, B. ve Er, S. (2007). Erken yaşta yabancı dil öğretimi üzerine veli ve öğretmen görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt:15, No:1, pp 21-30.
- Kara, Ş. (1999). Erken yaşta yabancı dil öğrenim ve öğretimi. *Dil Dergisi*. Sayı:79. Ankara Üniversitesi: TÖMER.
- Kara, Ş. (2004). Ana dil edinimi ve erken yaşta yabancı dil öğretimi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 295-314.
- Kotil, Ç. (2002). Yabancı dil eğitimi. *Çocuk ve Aile Dergisi*. Sayı: 47.
- Krashen, S. (1973). *Lateralization, Language Learning and Critical Period: Some new Evidence*. Language Learning.
- Lenneberg, E. (1967). *Biological foundation of language*. New York: Willey.
- Lambert, W.E. (1972). *Language, Psychology and Culture*. Stanford CA: Stanford University Press.
- Milon, J. (1974). The development of negation in English by a second language learner. *TESOL Quarterly*, 8, 137-143
- Myles, F. (2010). The development of theories of second language acquisition. *Language Teaching*, 43(3), 320-332
- Oğuzkan, Ş ve Oral, G. (1989). *Okul Öncesi Eğitim*. Ankara: MEB Basımevi.
- Özüdoğru, M. & Dilman, H. (2014). *Anadil edinimi ve yabancı dil öğrenim kuramları*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Richards, J. C. & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and methods in language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- [https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=HrhkAwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR1&dq=Richards,+J.+ve+Rodgers,+T.S.+\(2001\).+Approaches+and+Methods+in+Language+Teaching.+Cambridge:+CUP&ots=LcExo4lgd&sig=LgRTLW_SKA_kBFuGUW27fxNdsY&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false](https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=HrhkAwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR1&dq=Richards,+J.+ve+Rodgers,+T.S.+(2001).+Approaches+and+Methods+in+Language+Teaching.+Cambridge:+CUP&ots=LcExo4lgd&sig=LgRTLW_SKA_kBFuGUW27fxNdsY&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false)
- Sevinç, M. (2003). *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimdeki Yeni Yaklaşımlar*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Tavşancıl, E. ve Aslan, E. (2001). *İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.